

28.4.2025

Lausuntokooste luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi Digi- ja väestötietovirastosta annetun lain 3 §:n ja hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain 5 ja 25 §:n muuttamisesta

Valtiovarainministeriön asettamassa työryhmässä on valmisteltu hallituksen esityksen luonnos laeiksi Digi- ja väestötietovirastosta annetun lain (DVV-laki) 3 §:n ja hallinnon yhteisistä sähköisen asioinnin tukipalveluista annetun lain (tukipalvelulaki) 5 ja 25 §:n muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi DVV-lakia ja tukipalvelulakia. Esitettävillä muutoksilla on tarkoitus osaltaan mahdollistaa Digi- ja väestötietoviraston sekä eräiden sen julkisen hallinnon asiakasorganisaatioiden säästötavoitteiden toteuttamista.

- Hankkeen sivut: <https://vm.fi/hanke?tunnus=VM167:00/2024>

Esityksen mukaan:

- Digi- ja väestötietoviraston tehtäviin kuuluva yleinen neuvontapalvelu (Kansalaisneuvonta) lakkautettaisiin sen nykyisessä merkityksessä.
- hallinnon yhteisiin sähköisen asioinnin tukipalveluihin lukeutuvan kansallisen palveluväylän käyttövelvollisuus poistettaisiin niiltä viranomaisilta, joita käyttövelvollisuus voimassa olevan lain mukaan koskee.
- tukipalvelujen maksuja koskevaa sääntelyä muutettaisiin siten, että Digi- ja väestötietovirasto voisi jättää maksun perimättä eräiltä viranomaisilta, valtioelimiltä ja julkista hallintotehtävää hoitavilta luonnollisen henkilön tunnistuspalvelun ja asiointivaltuuspalvelun käytöstä. Tarkoitus on alkaa periä maksuja mainituista palveluista muilta käyttäjäorganisaatioilta.

1. Lausuntopyyntö, jakelu ja lausunnon antaneet

Hallituksen esityksen luonnos oli lausuntokierroksella 10.2.-14.3.2025.

- Lausuntopalvelun sivut: <https://www.lausuntopalvelu.fi/FI/Proposal/Participation?proposalId=c9b0aa7f-efa1-47fe-8e7b-c6bc6dbc9be4>

Lausuntopyynnön jakelussa olivat: hyvinvointialueet, kunnat, hallinto-oikeudet, käräjäoikeudet, Ahvenanmaan ulosottovirasto, aluehallintovirastot, Asumisen

rahoitus- ja kehittämiskeskus, Digi- ja väestötietovirasto, Eduskunnan kanslia, Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, ELY-keskukset, ELY-keskusten ja TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus, Eläketurvakeskus, Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry, Energiavirasto, Erityiskoulutettujen Työttömyyskassa, Etelä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri, FiCom ry, Fimlab Laboratoriot Oy, Finanssiala, Finavia Oy, Fingrid Datahub Oy, Finnvera Oy, Geologian tutkimuskeskus, hallinto-oikeudet, Helsingin eurooppalainen koulu, Helsingin ranskalais-suomalainen koulu, Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä, hovioikeudet, Huoltovarmuuskeskus Häätäkeskuslaitos, IAET-Kassa, Ihmisoikeuskeskus, Ihmisoikeusliitto, Ilmatieteen laitos, Innovaatorahoituskeskus Business Finland, Intrum Oy, Invalidiliitto, Itä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri, Jatkuvan oppimisen palvelukeskus, JATTK-työttömyyskassa, Julkisten ja hyvinvointialueiden työttömyyskassa, Kaakkois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri, Kansallinen audiovisuaalinen instituutti, Kansallinen koulutuksen arviointikeskus, Kansaneläkelaitos, Kansallisarkisto, Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen, Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma, Keskusrikospoliisi, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Kirkon keskusrahasto, Koneen Toimihenkilöiden Vakuutuskassa, Konkurssiasiamiehen toimisto, Korkein hallinto-oikeus, Korkein oikeus, Kotimaisten kielten keskus, Kriisinhallintakeskus, CMC Finland, Kriminaalipoliittikan instituutti, Kuluttajariitalautakunta, Kynnys ry, Lapsiasiavaltuutetun toimisto, liikenne- ja viestintäministeriö, Liikenne- ja viestintävirasto, Live-säätiö, Lounais-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri, Luonnonvarakeskus, Länsi- ja Sisä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea, Maahanmuuttovirasto, maa- ja metsätalousministeriö, Maanmittauslaitos, Maatalousyrittäjien Eläkelaitos, Markkinaoikeus, Mehiläinen, Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskus, Metsähallitus, Museovirasto, Niuvanniemen sairaala, Näkövammaisten kirjasto Oikeuskanslerinvirasto, oikeusministeriö, Oikeusrekisterikeskus, Onnettomuustutkimuskeskus, Opettajien Työttömyyskassa, Opetushallitus, opetus- ja kulttuuriministeriö, Opintotuen muutoksenhakulautakunta, Ortodoksisen kirkon kirkkohallitus, Palvelualojen Työttömyyskassa, Paremmiin Yhdessä ry, Patentti- ja rekisterihallitus, Pelastusopisto, Pikkujätti lasten ja nuorten lääkäriasema Oy, Pivo Wallet Oy, Pohjanmaan poliisilaitos, Pohjois-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiiri, Pohjola Terveys Oy, Poliisiammattikorkeakoulu, Poliisihallitus, poliisilaitokset, Puolustusministeriö, Puolustusvoimat, Rahoitusvakausvirasto, Rajavartiolaitos, Rikosseuraamusalan koulutuskeskus, Rikosseuraamuslaitos, Ropo Capital Oy, Ruokavirasto, Saamelaisalueen koulutuskeskus, sisäministeriö, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira, sosiaali- ja terveysministeriö, Sosiaaliturva-asioiden muutoksenhakulautakunta, Statens ämbetsverk på Åland, Suojelupoliisi, Suomalais-venäläinen koulu, Suomen Akatemia, Suomen Apteekkariliitto, Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkohallitus, Suomen metsäkeskus, Suomen Radiologikeskus Oy, Suomen riistakeskus, Suomen Terveystalo Oy, Suomen ympäristökeskus, Suomenlinnan hoitokunta, Super työttömyyskassa, Säteilyturvakeskus, Taiteen edistämiskeskus, Tampereen kaupunkikonsernin vakuutuskassa, Tasa-arvovaltuutetun toimisto, Tasavallan presidentin kanslia, Teollisuuden

työttömyyskassa, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Terveidenhuollon työttömyyskassa, Tiedusteluvalvontavaltuutetun toimisto, Tietosuojavaltuutetun toimisto, Tilastokeskus, Tulli, Tuomioistuinvirasto, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, työ- ja elinkeinotoimistot, Työterveyslaitos, Työttömyyskassa Pro, Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry, Työttömyysvakuutusrahasto, Työtuomioistuin, Ulkoministeriön edustustot, Ulkopoliittinen instituutti, Ulosottolaitos, Vaasan kirjasto, Vakuutus oikeus, Valtakunnansyyttäjän toimisto, Valtakunnanvoudin kanslia, Valteri-koulu, Valtiokonttori, valtioneuvoston kanslia, Valtion koulukodit, Valtion taloudellinen tutkimuskeskus, Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskus, Valtion tieto- ja viestintätekniikkakeskus Valtori, Valtiontalouden tarkastusvirasto, Vanhan Vaasan sairaala, Vanhusasiavaltuutettu, Varastokirjasto, Veritas Eläkevakuutus, Verohallinto, Väestöliitto, Väylävirasto, Yhdenvertaisuusvaltuutettu, Yleinen työttömyyskassa YTK, Ylioppilastutkintolautakunta ja ympäristöministeriö.

Lausuntoja, jotka sisälsivät lausuttavaa saatiin yhteensä 67 kappaletta, seuraavilta: Ahvenanmaan valtionvirasto, Business Finland Oy, Digi- ja väestötietovirasto, Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia, ELY-keskusten kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus), Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry, Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry, Eläketurvakeskus, Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue, Etelä-Savon hyvinvointialue, Fimlab Laboratoriot Oy, Finanssiala ry, Helsingin hallinto-oikeus, Helsingin kaupunki, Helsingin poliisilaitos, Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy, Ihmisoikeuskeskus, Ilmatieteen laitos, Kanta-Hämeen käräjäoikeus, Keski-Suomen käräjäoikeus, Kansaneläkelaitos, Keva, Kilpailu- ja kuluttajavirasto, Kotimaisten kielten keskus, Luonnonvarakeskus, Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea, Maanmittauslaitos, Maatalousyrittäjien eläkelaitos, maa- ja metsätalousministeriö, Muistiliitto ry, Nordic Institute for Interoperability Solutions (NIIS), Oikeuskanslerinvirasto, oikeusministeriö, Oikeuspalveluvirasto, Oikeusrekisterikeskus, Opetushallitus, Patentti- ja rekisterihallitus, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue, Poliisihallitus, Porvoon kaupunki, Raahen kaupunki, Rahotusvakuusvirasto, Sisä-Suomen poliisilaitos, sosiaali- ja terveysministeriö, Suomen Akatemia, Suomen Apteekkariliitto, Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkohallitus, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen metsäkeskus, Suomen ortodoksinen kirkko, Suomen Riistakeskus, Tampereen kaupunki, Tulli, Turun kaupunki, Työeläkevakuuttajat TELA ry, työ- ja elinkeinoministeriö, Työllisyysrahasto, Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry, Ulosottolaitos, Vakuutus oikeus, Valtiontalouden tarkastusvirasto, Vammaisfoorumi ry, Vanhusasiavaltuutettu, Verohallinto, ympäristöministeriö, YTK Työttömyyskassa.

Seuraavat totesivat, ettei niillä ole lausuttavaa tai että eivät anna lausuntoa: Kolarin kunta, Korkein hallinto-oikeus, Kuluttajariitalautakunta, Liikenne- ja viestintäministeriö, opetus- ja kulttuuriministeriö, puolustusministeriö, Rajavartiolaitos, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira, Suojelupoliisi, Syyttäjälaitos, Tasa-arvovaltuutetun toimisto, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos, Teuvan kunta, Tietosuojavaltuutettu, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

2. Yhteenveto lausunnoista

Yleisvaikutelma lausunnoista on, että kansalaisneuvonnan lakkauttamisen syitä ymmärrettiin, mutta melko suuri osa lausunnon antajista oli huolissaan heikommassa asemassa olevien hallinnon asiakkaiden mahdollisuudesta saada neuvontaa – etenkin puhelimitse. Osa lausunnonantajista oli myös huolissaan muiden viranomaisten työmäärän lisääntymisestä kansalaisneuvonnan lakkauttamisen myötä.

Palveluväylän käyttövelvoitteen poistamista pääsääntöisesti kannatettiin tai ei ainakaan vastustettu - muutamia lausujia lukuun ottamatta. Melko suuri osa lausujista esitti kuitenkin huolensa palvelun elinkaaresta, sekä esimerkiksi yhteentoimivuuden kärsimisestä. Erityisesti osa kunnista oli huolissaan siitä, seuraako palveluväylän käyttövelvollisuuden lakkauttamisesta uusia investointitarpeita uudelleenliityntäratkaisuihin.

Eräiden tukipalvelujen maksullisuuden kohdentamiseen liittyvää säädosmuutosta valtaosin kannatettiin niissä viranomaisissa, joilta maksut voitaisiin jättää perimättä. Ne, joilta maksuja hallituksen esityksen mukaan alettaisiin periä, suhtautuivat jossain määrin kielteisesti maksujen perimiseen. Osa lausujista totesi, että esityksestä oli haasteellista päätellä, kuuluuko viranomainen niihin, joilta maksut jätetään perimättä. Maksujen osalta esitettiin myös huolena se, että jos osa toimijoista lakkaa käyttämästä asiointivaltuuspalvelua, saattaa se johtaa heikommassa olevien hallinnon asiakkaiden tilanteen heikkenemiseen entisestään.

3. Lausuntoihin sisältyneet yksityiskohtaiset kommentit

Lausuntoihin sisältyneet yksityiskohtaiset kommentit on ryhmitelty seuraavasti:

- Kansalaisneuvonnan lakkauttaminen
- Palveluväylän käyttövelvollisuus
- Tukipalvelujen maksut

3.1 Kansalaisneuvonnan lakkauttaminen

Muun muassa oikeuskanslerinvirasto, eduskunnan apulaisoikeusasiamies ja oikeusministeriö totesivat, että lausunnon jatkovalmistelussa on hyvä kiinnittää huomiota perustuslain 6 §:ssä turvattuun yhdenvertaisuuteen ja arvioida esitettyä muutosta yhdenvertaisuuden toteutumisen kannalta. Hallituksen esitykseen olisi hyvä liittää arvio siitä, miten ehdotetut muutokset vaikuttavat konkreettisesti ihmisten ja eri ihmisryhmien, kuten ikääntyneiden ja vammaisten perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen. Lisäksi tulisi kiinnittää huomiota siihen, että perustuslain 21 §:ssä säännellyn oikeusturvan ja hyvän hallinnon takeet toteutuvat käytännössä jatkossa, samoin kuin hallintolain 2 luvussa säädetyt hyvän hallinnon perusteet, kuten palveluperiaate ja viranomaisen neuvontavelvollisuus.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies totesi edelleen, että digitaalisten palvelujen neuvonnan tarve kasvaa, mutta myös muuhun viranomaistoimintaan liittyy edelleen neuvonnan tarvetta. Hallitusohjelmassa on esitysluonnoksessa todetun digitaalisten palveluiden ensisijaisuutta koskevan kirjauksen yhteydessä toteamus, jonka mukaan samalla on huolehdittava, että vaihtoehtoisia asiointi- ja viestintäkanavia on tarjolla heille, jotka eivät pysty käyttämään digipalveluita.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen mukaan esitysluonnoksesta ei ilmene, aiheutuuko yhteydenottojen lasku kansalaisneuvontaan siitä, ettei yleisneuvontaan ole tarvetta, vai siitä, ettei tällaisen neuvonnan tarjoamisesta ole riittävästi saatavissa tietoa. Nykyisen kansalaisneuvontapalvelun tarpeen arviointi jää esityksessä ohueksi, kuten esimerkiksi sen arviointi, että kansalainen joutuu tiedustelemaan asiaa mahdollisesti useammasta viranomaisesta sen sijaan, että hän saisi vastauksen yhdestä yleisestä neuvontapalvelusta.

Oikeusministeriö ja useat käräjäoikeudet totesivat, että esitysluonnos sisältää muutosehdotuksia, joita on tarpeen arvioida perustuslain 21 §:n kannalta. Kansalaisneuvonnan lähtökohta on hallintolaissa säädettyä toimivaltaisen viranomaisen omaan toimialaan ja omiin palveluihin kohdistuvaa neuvontavelvollisuutta laajempi, sillä sen tarkoituksena on ollut myös tukea muiden viranomaisten neuvontapalveluja. Kansalaisneuvonnan lakkauttaminen voi hankaloittaa joidenkin hallinnon asiakkaiden mahdollisuuksia saada neuvontaa asioissaan. Oikeuskanslerin virasto ja tulli totesivat myös, että hallituksen esityksessä tulisi kuvata tarkemmin, miten kansalaisneuvonta toteutetaan jatkossa.

Keski-Suomen käräjäoikeus ja Vakuutusosasto totesivat, että ne antavat jo nykytilanteessa paljon neuvontaa asioissa, jotka eivät kuulu niiden käsiteltäväksi. Neuvonnan voidaan olettaa lisääntyvän ja se on pois muista resursseista. Lisääntyvä digitalisaatio pikemminkin lisää ikääntyvien kansalaisten neuvonnan tarvetta. Myös Oikeuspalveluvirasto totesi, että mikäli kansalaisneuvonta lopetetaan, on mahdollista, että neuvonta siirtyy viranomaisille. Viranomaisilla ei välttämättä ole vastaavaa taitoa ja kykyä neuvoa asiakkaita suomi.fi -palvelujen käytössä. Asiakkaiden saaman neuvonnan laatu ja neuvonnan tehokkuus voivat siten heikentyä ja heikentää myös digitaalisten palvelujen käyttöä.

Valtiontalouden tarkastusvirasto piti hyvänä ajatusta Digi- ja väestötietoviraston digitaalisten palvelujen käyttäjätuen resursoinnista, mutta totesi myös, ettei esityksestä käy ilmi, millä tavoin tuen tarvetta on kokonaisuutena arvioitu ja onko resursointi erityisesti muutosvaiheessa hallitusohjelman tavoitteisiin nähden riittävää. Tarkastusvirasto totesi edelleen, että digitaalisten palvelujen käyttöön liittyvää tukea on käsitelty esimerkiksi ns. digipalvelulain esitöissä (HE 60/2018 vp), jossa kyseisen esityksen 5 §:n 2 momentin perusteluissa on todettu, että ehdotetun säännöksen tarkoituksena on ollut varmistaa, että jokaisella viranomaisella on järjestetty riittävä tuki digitaalisten palvelujen käyttöön ja että sitä tarjotaan

aktiivisesti hallinnon asiakkaille. Hallituksen esityksessä tulisi ottaa kantaa myös digipalvelulaissa tarkoitettuun neuvontavelvollisuuteen, ja miten Kansalaisneuvonnan lakkauttaminen siihen mahdollisesti vaikuttaa.

Fimea ja Kanta-Hämeen käräjäoikeus viittasivat Kansalaisneuvonnan merkitykseen kriisien aikana, esimerkiksi pandemioiden yhteydessä, ja että se on vähentänyt merkittävästi substanssiviranomaisille tulevien turhien puhelujen määrä kriisiaikana. Lausujien mukaan Kansalaisneuvonta-palvelu on syytä säilyttää osana Suomen yleistä kriisivalmiutta. Myös Rahoitusvakausvirasto viittasi kriisitilanteissa tarpeeseen sille, että yhdestä paikasta saa neuvontaa. Rahoitusvakausvirasto totesi edelleen, että vaikka kansalaisneuvonnan kautta annettavan yleisneuvonnantarve on ollut laskussa, on tälle neuvonnalle edelleen tarvetta, ja yhteydenotot siirtyvät kansalaisneuvonnan lakkauttamisen myötä muille viranomaisille. Kansalaisneuvonnan puhelimitse tapahtuva neuvonta ja sähköinen kansalaisten tietopalvelu palvelevat osin eri käyttäjäryhmiä. Sähköiset palvelut eivät voi täysin korvata kansalaisneuvonnan palveluita.

Kansaneläkelaitoksen mielestä Digi- ja väestötietoviraston Suomi.fi-palvelujen kuten Suomi.fi-tunnistuksen ja -valtuuksien osalta Digi- ja väestötietoviraston antamalla neuvonnalla on esim. Kanta-palvelujen kannalta merkittävä rooli. Kanta-palveluiden kannalta on tärkeää, että Digi- ja väestötietovirasto kiinnittää neuvontaan jatkossakin riittävät voimavarat.

Sosiaali- ja terveysministeriö esitti, että yleisneuvontaa ei tulisi lopettaa, vaan päinvastoin lisätä. Sosiaali- ja terveydenhuollossa erilaisten sähköisten palveluiden määrä on kasvanut ja kasvaa jatkossakin. Jos vastuu neuvonnan järjestämisestä otetaan pois DVV:ltä, on se lisättävä jonkun muun toimijan tehtäviin.

Työ- ja elinkeinoministeriö kiinnitti huomiota siihen, että sisämarkkinasääntelyn mukaan tiedot viranomaisten palveluista ja yritystoimintaan liittyvistä vaatimuksista tulee löytyä keskitetysti yhdestä paikasta, joka Suomessa on Suomi.fi-palvelu. Lisäksi rajat ylittävä sähköinen asiointi tulee olla mahdollista. EU-sääntely velvoittaa myös jäsenmaat tarjoamaan tietyt tiedot Euroopan komission palveluihin. Esityksestä ei selviä sen vaikutukset EU-lainsäädännön alaisiin palveluihin eikä rajat ylittävään asiointiin. Työ- ja elinkeinoministeriö piti kannatettavana, että DVV:n omien palvelujen käytön tuki ja digitaalisten palvelujen käytön tukeen liittyvien koordinoivien tehtävien hoitaminen turvataan riittävällä tavalla.

Helsingin hallinto-oikeus ja Vakuutusosasto totesivat, että muiden viranomaisten asiakaspuhelut ja neuvonnan määrä mahdollisesti lisääntyvät lakkauttamisen seurauksena. Digi- ja väestötietoviraston digitaalisten palvelujen käyttäjätuen vahvistaminen on kuitenkin kannatettavaa hallitusohjelman digitaalisten palveluiden ensisijaisuuteen tähtäävien kirjausten johdosta. Samalla kannalla olivat ja nimenomaan omaan toimintaansa kohdistuvan oletettavan lisääntyvän paineen

vuoksi Helsingin poliisilaitos, Poliisihallitus ja Tulli. Lakkauttamisen arvioitiin lisäävään yhteydenottoja Helsingin poliisilaitoksen ylläpitämään poliisin valtakunnalliseen neuvontapalveluun. On myös oletettavaa, että osa kansalaisista kääntyy kysymyksineen Hätäkeskuslaitoksen puoleen, mikä saattaa vaikuttaa poliisin hälytysvasteeseen.

Suomen Akatemia totesi, että Kansalaisneuvontapalvelussa on voitu ylläpitää henkilöstön osaamista kansalaisen ohjaamiseen oikealle viranomaiselle. Sattumanvaraisesti eri viranomaisille tulevat opastusta edellyttävät kansalaisten yhteydenotot lisäävät työmäärää muualla julkishallinnossa. Onko jo arvioitu tai mahdollista arvioida, onko kansalaispalvelun lakkauttamisesta saatava 150 000 euron vuotuinen säästö suhteessa muille viranomaisille mahdollisesti virheellisesti ohjautuviin n. 12 000 vuosittaiseen pyyntöön ja niiden käsittelyssä tarvittavaan lisätyöhön.

Etelä-Savon ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueet sekä Rahoitusvakausrasto lausuvat, että esitys voi vapauttaa resursseja digitaalisten palveluiden käytön tukeen, joka voi parantaa sähköisen asiainnin käytettävyyttä. Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue ehdotti, että olisi hyvä tarkastella miten Digi- ja väestötietoviraston tarjoama digitaalisten palvelujen tuki voitaisiin saada lähemmäksi hyvinvointialueiden valmisteilla olevaa digitukea, koska DVV:n ja hyvinvointialueiden palvelut nivoutuvat useissa kohdissa toisiinsa, esim. suomi.fi tunnistautuminen. Useat hyvinvointialueet toteavat myös, että niille voi kohdistua lisääntyvää asiakaspalvelun tarvetta, kun kansalaiset eivät saa tukea yleisneuvonnasta. Erityisesti heikommassa asemassa olevien voi olla haastavaa löytää tukipalveluita.

Hyvinvointialueiden neuvontavastuun lisääntymiseen kiinnitti huomiota myös Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy, jonka mukaan hyvinvointialueilla on eniten fyysisiä toimipisteitä. Kansalaiset hakeutuvat näille toimipisteille hakemaan apua ja neuvontaa. Lisäksi hyvinvointialueiden toimipisteissä asioi usein sellaisia kansalaisia, joiden digitaidot ovat heikot ja he tarvitsevat digineuvontaa.

Useat kunnat ja Suomen kuntaliitto ry totesivat, että Kansalaisneuvonnan järjestämisvastuun poistaminen on riittävällä tavalla perusteltu. Samalla ne totesivat, että tämä todennäköisesti lisää esimerkiksi kuntien tarvetta antaa neuvontaa omiin palveluihinsa, mikä on hallintolain perusteella muutoinkin kuntien tehtävä. Yleisluonteisten kysymysten määrä kuntalaisille tarkoitetuista palveluista tulee lisääntymään. Suomen kuntaliitto ry ehdotti, että ajankohta lakkautukselle voisi olla esimerkiksi noin vuosi sen jälkeen, kun siirtymä ensisijaisesti sähköiseen viranomaisviestintään on tapahtunut.

Useat lausijat (VTV, Luonnonvarakeskus, Työllisyysrahasto, Maatalousyrittäjien eläkelaitos, Kotimaisten kielten keskus, KEHA-keskus, Ulosottolaitos, Maanmittauslaitos, Ilmatieteenlaitos, Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy) pitivät perusteltuna

arviota, jonka mukaan kansalaisille tarjottavan tuen painopisteen tulisi siirtyä yleisneuvonnasta digitaalisten palvelujen käytön tukeen, jolloin Digi- ja väestötietoviraston kansalaisneuvonta voitaisiin nykymuodossaan lakkauttaa.

KEHA-keskus toi esille esityksessäänkin todetun asian, että muutosehdotuksilla ei ole vaikutusta yritysten neuvontapalveluihin eikä yritysten asemaan. Tämä on KEHA-keskuksen mielestä perusteltua ja on tärkeitä huomioida myös muutoksen jälkeisessä viestinnässä. Yrityksille ja muille yhteisöille suunnattua suomi.fi -sähköisten palveluiden neuvontaa tarjoaa mm. DVV:n Organisaatioiden asiakaspalvelu (O-aspa) sekä myös KEHA-keskuksen YritysSuomi-neuvonta, joka toimii keskitetyn asiointipisteen, suomi.fi/yrityksille, neuvontapalveluna yrityksille EU:n palveludirektiivin ja SDG-asetuksen mukaisesti.

Kotimaisten kielten keskus, Muistiliitto ry ja Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry korostivat Kansalaisneuvonnan merkitystä erityisesti niille ihmisille, joilla ei ole mahdollisuutta tai kykyä etsiä tietoa ja palveluja verkosta. Tähän ryhmään kuuluu esimerkiksi selkokieltä tarvitsevia ja ikääntyneitä ihmisiä ja olisi tärkeää, että heille olisi edelleen tarjolla sähköisten palveluiden käyttöneuvontaa myös puhelimitse. Muistiliitto ry:n mukaan kansalaisneuvonnan tulisi jatkaa toimintaansa, kunnes digitaalinen asiointi on vakiintunut ja kansalaiset osaavat hyödyntää sitä laajasti.

Vammaisfoorumi ry totesi, että YK:n vammaissopimus velvoittaa takaamaan vammaisille henkilöille yhdenvertaiset mahdollisuudet osallistua yhteiskuntaan, mukaan lukien oikeuden saavutettaviin viranomaispalveluihin. Sopimuksen 9. artiklan mukaan julkisten palveluiden, kuten tiedonsaannin ja viestinnän, on oltava saavutettavia kaikille. Lisäksi 21. artikla edellyttää, että vammaisille henkilöille taataan sanan- ja mielipiteenvapaus sekä tiedonsaanti yhdenvertaisesti muiden kanssa. Tämä tarkoittaa, että vammaisilla henkilöillä on oikeus saada tietoa itselleen sopivia viestintäkeinoja käyttäen. Niin ikään Ihmisoikeuskeskus totesi, että valtioneuvoston Lainvalmistelun vaikutusarviointiohjeessa (Valtioneuvoston julkaisu 2022:66), korostetaan kattavaa vaikutustenarviointia ja YK:n vammaisyleis-sopimuksen edellyttämää veloitetta osallistaa vammaiset henkilöt heitä koskevien asioiden valmisteluun ja päätöksentekoon. Niin ikään arvioitavana vaihtoehtona on myös oltava ratkaisu, jossa kansalaisneuvonnan puhelinpalvelua sopeutetaan laskeneeseen yhteydenottomäärään, mutta palvelua ei lakkauteta, koska sille on kuitenkin käyttöä ihmisille, joilla on puutteita digitaldoissa. Lisäksi olisi tärkeää arvioida, onko kansalaisneuvontapalvelun puhelinpalvelua markkinoitu onnistuneesti ja oikein kohdistetusti kansalaisille.

Vanhusasiavaltuutettu piti välttämättömänä sitä, että on yksi valtakunnallinen helppokäyttöinen ja saavutettava kanava, jonka avulla kansalainen voi saada tietoa, tukea viranomaisten digipalvelujen käyttöön sekä saada selvitettyä asiansa hoitoa varten oikean viranomaisen yhteystiedot. Vanhusasiavaltuutetulle tulleiden

yhteydenottojen mukaan digitaidottomien kansalaisten on vaikea löytää puhelinnumeroita, muita yhteystietoja tai aukioloaikoja koskevia tietoja ilman internetiä ja sen käyttötaitoja. Tarvittaisiin julkinen taho, jolla on velvoite tarjota perusdigitaalisten oppimiseen ja ylläpitoon tukea. Asiointikanava lisää yhdenvertaisuutta ja tukee digitalisaation edistämistä. Esitystä Kansalaisneuvonnan lakkauttamiseksi ei voi Vanhusasiavaltuutetun mukaan pitää kannatettavana, ellei varmisteta sitä, että tiedonsaanti ja tuki digitaalisten viranomaispalveluiden käyttämiseksi on kansalaisten saatavilla helposti, monikanavaisesti ja saavutettavasti.

Eläkeläisliittojen etujärjestö EETU ry puolestaan viittasi Vanhusasiavaltuutetun raporttiin eduskunnalle 2024, jossa todetaan, että Kansalaisneuvonta ei palveluna ole tavoittanut kansalaisia tarpeeksi hyvin. Siihen on kuitenkin ennemmin syynä tiedotuksen huono kohtaavuus, ei palvelun tarpeettomuus. Samaisessa raportissa todetaan kokonaan vailla digitaitoja olevia iäkkäitä olevan Suomessa reilusti yli 300 000. Kaksi kolmesta yli 65-vuotiaasta kertoo tarvitsevänsä muiden tukea, kun he asioivat sähköisesti. Digitaalisten palvelujen ulkopuolella ovat paljon iäkäntyneet, joilla on matala koulutus tai tulotaso, heikko terveydentila tai toimintakyky. Kansalaisneuvonnan lakkauttaminen syrjäyttäisi EETU ry:n mukaan suuren osan iäkäntyneitä ihmisiä heille välttämättömän tiedon ulkopuolelle ja heikentäisi siten ihmisten osallisuutta, yhteiskunnallisia toimintamahdollisuuksia ja yhdenvertaisuutta. Eri hallinnonaloja kokoavia neuvontapisteitä ja puhelinpalveluita tarvitaan myös jatkossa. Ainakaan niitä ei saa lakkauttaa siirtymävaiheen ajaksi, kunnes eri hallinnonalojen omat neuvontatoiminnot ovat käynnissä.

Digi- ja väestötietovirasto totesi, että Kansalaisneuvonta toimii nykyään pääosin puhelinneuvontana. Puhelimitse tavoittaa hyvin kaikki asiakaspalvelua antavat viranomaiset muutenkin. Kun asiakkaat ovat jatkossa suoraan yhteydessä toimivaltaiseen viranomaiseen, voidaan arvioida kansalaisten neuvonnan kokonaisuudessaan toimivan nykyistä nopeammin. Luonnollisesti osa asiakkaista on jatkossa yhteydessä vääräänkin viranomaiseen, mutta kansalaisneuvonnasta huolimatta tätä on tapahtunut nykyäänkin. Väärät yhteydenotot ovat jatkossakin marginaalinen määrä kokonaisasiointista. Kansalaisneuvonnan yhteydessä on yleisneuvonnan lisäksi nykyisellään toiminut myös Suomi.fi-palvelujen käyttäjätuki. Suomi.fi-palvelujen käytön tuki jatkuu ennallaan ja sitä tullaan myös vahvistamaan, kun viranomaisasiointissa siirrytään digitaalisten palvelujen ensisijaisuuteen.

3.2 Palveluväylän käyttövelvollisuus

Oikeuskanslerinvirasto kehotti kiinnittämään hallituksen esityksessä huomiota lain tarkoituksen toteutumisen turvaamiseen ja erityisesti mahdollisten tietosuojavaikeutusten arviointiin palveluväylän käyttövelvollisuuden poistamisen vaikutusten arvioimisen yhteydessä.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies toi esiin, että esitysluonnoksessa ei ole lausuttu säädöshankeen VN/9952/2024 mahdollisesta vaikutuksesta nyt lausunnolla olevaan esitykseen. Kyseisessä hankkeessa luonnos hallituksen esitykseksi sähköisen tiedoksiannon ensisijaisuutta viranomaistoiminnassa koskevaksi lainsäädännöksi on parhaillaan lausuntokierroksella. Esitysluonnoksessa muutettavaksi ehdotetusta tukipalvelulain 5 §:n nykyisestä tekstimuodosta apulaisoikeusasiamies totesi, että apulaisoikeusasiamies Mikko Sarja on eduskunnan oikeusasiamiehen vuoden 2023 kertomuksen kertomuspuheenvuorossaan nostanut kyseisen säännöksen esiin esimerkkinä käsitteiden ”julkinen tehtävä” / ”julkinen hallintotehtävä” epäselvästä käytöstä lainsäädännössä - ja että säännöksen selkiyttämisen tarvetta olisi hyvä arvioida.

Valtiontalouden tarkastusvirasto toi esiin kysymyksen palveluväylän odotettavissa olevasta elinkaaresta Suomessa. Jos palveluväylän hyödyntäminen on Suomessa vähäistä, niin tulisi pohtia, millä tavoin Suomen on myöskään tarkoituksenmukaista osallistua sen jatkokehittämiseen NIIS-instituutin puitteissa.

Tarkastusvirasto piti palveluväylän käyttövelvoitteen poistamista sinänsä perusteltuna, mutta toi kuitenkin esiin, että myös käyttövelvoitetta on aikanaan perusteltu (HE 59/2016 vp) kustannussäästöillä ja todettu, että säästöt syntyvät rakentettavan infrastruktuurin käytöstä ja säästöjen suuruus riippuu siitä, kuinka laajasti organisaatiot ottavat palvelut käyttöön. Palveluväylän suurimman säästöpotentiaalin arvioitiin tulevan integraatioiden rakentamisesta eri organisaatioiden, palvelujen ja tietovarantojen välille, mikä mahdollistaa tietojen tehokkaan yhteiskäytön ja vähentää erityyppisten integraatioiden tarvetta ja säästää kustannuksia. Esityksessä olisi tarkastusviraston mukaan syytä kuvata, miksi nämä alun perin esitetyt hyödyt ovat jääneet toteutumatta. Tarkastusviraston lisäksi samaan asiaan kiinnittivät huomiota KEHA-keskus ja Kansaneläkelaitos. KEHA-keskus lisäsi myös, että käyttövelvollisuuden poisto voi vaikuttaa siihen, että jatkossa eri toimijat voivat käyttää eri teknologioita, joka voi vaikeuttaa tietojen sujuvaa siirtymistä ja vaikeuttaa palveluja käyttävien asiakkaiden toimimista. Vaikka velvoite poistetaisiin, tulisi huolehtia palveluväylän tietoturvallisuudesta ja vaatimuksenmukaisuudesta tuotteen koko elinkaaren ajan. Käytännössä tämä tarkoittaa sen riittävää resursointia.

Ympäristöministeriö toi esiin, että luonnoksessa (s.10) esitetty organisaatioille tuleva kustannussäästö palveluväylän vapaaehtoiseksi muuttamisesta ei välttämättä ole kovin merkittävä. Palveluväylän hyödyntäminen tuo alussa kustannuksia ja teknisiä haasteita, mutta kun liittyminen on tehty, se madaltaa kustannuksia ja kynnystä toteuttaa palveluväylän kautta myös muita integraatioita. Ympäristöministeriön hallinnonalalla mm. Ryhti-tietojärjestelmä, Energiatodistusrekisteri ja ympäristöasiainnissa hyödynnettävä Luvat ja valvonta -palvelu nojaavat vahvasti palveluväylään. Tämä tarkoittaa sitä, että rajapintayhteydet näihin palveluihin rakennetaan palveluväylän kautta. Näiden palveluiden käyttäminen vaatii toimijoilta

palveluväylän käyttöönottoa ja siten ympäristöministeriö olettaa palveluväylän käytön lisääntyvän.

Poliisihallitus totesi, että käyttövelvoitteesta luopuminen aiheuttaa viranomaisille tarpeen tehdä korvaavia integraatoratkaisuja, joiden teknisestä toteutuksesta ja vaihtoehtoista ei tällä hetkellä ole tietoa, kuten ei siten niistä aiheutuvista kustannuksista ja muista resurssitarpeista. Käyttövelvoitteen poistuessa valtiontasoisesti ei ole yhdenmukaista tietojen välittämiseen käytettävää palveluratkaisua.

Poliisihallitus jatkoi toteamalla, että esityksessä on arvioitu käyttövelvollisuuden poistamisesta DVV:n säästöpotentiaaliksi 150 000 euroa vuodessa. Vastaavasti ei kuitenkaan ole arvioitu sitä kustannusta, mitä muodostuu muille viranomaisille siitä, että niiden tulee lähteä purkamaan palveluväylään perustuvia ratkaisujaan ja korvaamaan niitä muilla ratkaisuilla, joiden teknisestä toteutuksesta eikä aika-tilausta ole vielä tietoa. Suomi.fi-palvelujen kautta on pyritty luomaan yhdenmukaisia digitaalisten palvelujen alustaratkaisuja viranomaisten, muun julkishallinnon ja osin yksityisten organisaatioiden käyttöön. Tätä työtä on edistetty vuosia ja nyt esimerkiksi palveluväylän käyttövelvoitteesta luovuttaessa osa tästä yhdenmukaisesta toimintatavasta katoaa. Myös ympäristöministeriö korosti vastaavia asioita.

KEHA-keskus totesi, että kun EU:ssa panostetaan tällä hetkellä merkittävästi tiedonvaihdon infrastruktuuriin ja yhteentoimivuuteen, on tärkeää varmistaa, etteivät Suomen tiedonvaihdon kyvykkyudet ja yhteiset käytänteet sekä yhteentoimivuus heikkene kansallisesti tai rajat ylittävästi. Olisi syytä selvittää tarkemmin, miten velvoitteen poisto vaikuttaa Suomen rajat ylittävän tiedonvaihdon velvoitteisiin ja kykyyn vastata muun muassa digitalisaatiota ja yhteentoimivuutta sääntelevään EU-lainsäädäntöön, kuten esimerkiksi säädös (EU) 2024/903 toimenpiteistä julkisen sektorin yhteentoimivuuden korkean tason saavuttamiseksi unionissa (Yhteentoimiva Eurooppa -säädös). Kaiken kaikkiaan palveluväylän käyttövelvoitteen poiston vaikutukset tulee KEHA-keskuksen mukaan arvioida palveluväylän luotettavuuteen ja sitä kautta investointipäätöksiin sekä erityisesti rajat ylittävään tiedonvaihtoon laajemmin kuin mitä hallituksen esityksessä on esitetty.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto toi esiin, että kilpailuneutraliteetin kannalta on huomioitava, että lakiin perustuvan käyttövelvoitteen poistamisella voi olla vaikutusta palveluväylän ja tukipalvelujen luonteen arviointiin. Kilpailuneutraliteettisääntelyä sovelletaan vain taloudelliseen toimintaan, joka tapahtuu samoilla markkinoilla yksityisen elinkeinotoiminnan kanssa. Sen sijaan julkisen vallan käyttö ja viranomais-toiminta lähtökohtaisesti jäävät kilpailuneutraliteettisääntelyn soveltamisen ulkopuolelle. Vaikka tukipalvelulain perusteluissa (HE 59/2016) oli arvioitu eri tukipalveluihin liittyviä kilpailuneutraliteettiriskejä ja kilpailuvaikutuksia, ei Kilpailu- ja kuluttajaviraston mukaan ole selvää, miltä osin kilpailulain 4 a luvun säännökset soveltuisivat tukipalveluihin. Kilpailu- ja kuluttajavirasto lisää, että EU-oikeuden

taloudellisen toiminnan käsite on laaja. Käyttövelvoitteen poistamisen seurauksena viranomaiset voivat ilmeisesti hankkia Digi- ja väestötietoviraston tarjoamaa tukipalvelua vastaavia palveluja myös yksityisiltä, mikä mahdollistaneekin ainakin kilpailutilanteen syntymisen. Tarkastelu on kuitenkin aina tapauskohtaista.

Nordic Institute for Interoperability Solutions (NIIS) totesi, että käyttövelvollisuuden säilyttäminen on perusteltua sekä kansallisen että eurooppalaisen ja kansainvälisen yhteistyön näkökulmasta. Nykyiset linjaukset käyttövelvoitteesta poikkeamiseen tarjoavat riittävästi joustovaraa erikoistapauksia varten. NIISin lisäksi ympäristöministeriö ja Oikeuspalveluvirasto totesivat, että palveluväylän käyttövelvollisuuden poistaminen voi vaarantaa julkishallinnon digitaalisen infrastruktuurin yhdenmukaisuuden, heikentää yhteentoimivuutta sekä kansallisella että kansainvälisellä tasolla ja lisätä tietoturvariskejä hajanaisemman tiedonsiirtokerroksen myötä. Käyttövelvollisuus on ollut tärkeä väline organisaatioiden välisen tiedonvaihdon vakioimisessa, kustannustehokkuuden parantamisessa ja digitaalisen hallinnon kehittämisessä. NIIS korosti myös sitä, että X-Road on laajasti käytössä eri hallinnoissa ja organisaatioissa ympäri maailmaa, ja sen rooli digitaalisten palvelujen yhteentoimivuuden mahdollistajana on keskeinen. Käyttövelvollisuuden poistaminen olisi merkittävä askel taaksepäin Suomen julkishallinnon digitalisaatiossa ja tietoturvassa. Suomi.fi-palveluväylä, joka perustuu X-Road-ratkaisuun, tarjoaa yhtenäisen ja turvallisen tavan eri organisaatioiden väliseen tiedonvaihtoon. Sen käyttövelvollisuus on ollut NIIS:n mukaan keskeinen tekijä varmistettaessa tiedonsiirtomallin yhtenäisyys, luottamuksellisuus ja yhteentoimivuus julkishallinnon palveluissa.

Useat tahot (maa- ja metsätalousministeriö, Kansaneläkelaitos, työ- ja elinkeinoministeriö, Kela, ympäristöministeriö) totesivat, että muutoksen ei tulisi johtaa siihen, että palveluväylän ylläpito ja palvelukyky heikkenee niiden viranomaisten osalta, jotka käyttävät sitä ja ovat rakentaneet tarvittavat integraatiot muiden viranomaisten järjestelmiin. Yhden keskeisen käyttäjän poistuminen saattaa vaikuttaa laajasti muihin käyttäjiin. Esityksessä ei ole tuotu esille, miten tämä kehityskulku vältetään. Työ- ja elinkeinoministeriö ei kannattanut kansallisen palveluväylän käyttövelvollisuutta, mutta piti kansallisen palveluväylän edelleen kehittämistä tärkeänä, koska ratkaisu järjestelmien väliseen integraatioiden toteuttamiseen on laajasti käytössä yli 400 organisaatiossa. Samaan asiaan ja palveluväylän suunniteltuun elinkaareen kiinnittivät huomiota myös Verohallinto, Oikeusrekisterikeskus, Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy ja Eläketurvakeskus. Eläketurvakeskus lisäsi, että palveluväylän tavoitteena on ollut edistää yhteentoimivia julkisia palveluita sekä tietoturvallista tapaa tiedonsiirtoon ja näitä tavoitteita olisi tulevaisuudessakin syytä edistää.

Palveluväylän käyttövelvollisuuden poistamista kannatettiin useissa lausunnoissa (esim. Fimea, Luonnonvarakeskus, Suomen ortodoksinen kirkko, Suomen

Akatemia, Turun kaupunki, Helsingin kaupunki, Opetushallitus, DVV, Helsingin poliisilaitos, Verohallinto, Ulosottolaitos, Maanmittauslaitos, Ilmatieteenlaitos).

Helsingin kaupunki oli huolissaan tunnistuspalvelun ja DVV-väestötietopalvelun saatavuudesta jatkossa, koska sen omat palvelut nojaavat näihin palveluihin. Jos näihin palveluihin on tulossa suuria muutoksia, Helsingin kaupunki ilmoitti tarvitsevänsä vähintään 5-vuoden siirtymäajan muutoksille. Samaan asiaan kiinnitti huomiota myös Tampereen kaupunki.

Suomen kuntaliitto ry totesi, että kunnilla on käyttövelvoite palveluväylään. Parhaillaan kuntia velvoitetaan uusimaan väestötiedon haku Digi- ja väestötietoviraston kanssa siten, että jatkossa kunnat ja muut viranomaiset hakevat toiminnassaan tarvitsemansa väestötiedon väestötietojärjestelmästä palveluväylän kautta, REST-rajapintaa hyödyntäen. Uudistuksen myötä käytännössä jokaisen kunnan tulisi ottaa palveluväylä käyttöön, sillä väestötietoja käsitellään kaikissa kunnissa. On epäselvää, vaikuttaako palveluväylän käyttövelvoitteen poistaminen tähän uudistukseen ja tuleeko väestötiedon käytön osalta mahdolliseksi hakea väestötietoa myös jonkin muun turvallisen tiedonvälitysratkaisun kautta? Muodostuuko väestötiedon käytön myötä tosiasiallinen palveluväylän käyttövelvoite, vaikka se sääntelystä poistuisi? Näiden asioiden oikeudellista suhdetta sekä toiminnallisia vaikutuksia tulisi Kuntaliiton mukaan viestiä selkeämmin sekä kunnille, että muille samassa asemassa oleville viranomaisille.

Kuntaliitto jatkoi toteamalla, että käyttövelvoitteen poistaminen voi vähentää palveluväylän käyttöä ja heikentää siten välillisesti myös kuntien mahdollisuuksia nojautua palveluväylän ratkaisuihin. Arkkitehtuurisesti julkisen hallinnon palvelut etäännyvät toisistaan. Tällä voi olla kumulatiivisia vaikutuksia koko yhteiskunnassa, kun palveluväylän hyödyntämisen kautta mahdollistuvat palvelupolut rapautuvat ja esimerkiksi kertakirjautumiseen voi muodostua esteitä. Pidemmällä aikavälillä voi olla riski, että koko palvelu ajetaan alas, jos riittävän moni kriittinen toimija valitsee toisen ratkaisun. Tämä voi tuoda eri käyttäjille myös säästöjä tai teknisiä hyötyjä heidän omasta näkökulmastaan, mutta kansallisesti tässä yhteydessä on arvioitava muutos myös kansallisen palveluarkkitehtuurin näkökulmasta strategisena kysymyksenä sekä yhteiskunnan kokonaishyötyä ja kustannusta. Useat eri palveluntarjoajien toteuttamat tiedonsiirtoratkaisut voivat vaikeuttaa viranomaisten palveluiden yhteistyötä ja aiheuttaa epäjatkuvuutta kansalaisten sähköisiin palveluihin, millä voi olla kallis hintalappu. Muutos voi myös hankaloittaa viranomaisten yhteistyötä digitaalisessa ympäristössä ja tämä vaikutus on huomioitava lakimuutoksen yhteydessä.

Useat viranomaiset (esim. Etelä-Savon hyvinvointialue, Oikeusrekisterikeskus, Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue, Raahen kaupunki, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue, Luonnonvarakeskus) totesivat, että käyttövelvollisuuden poistaminen voi antaa mahdollisuuden valita joustavampia ja kustannustehokkaampia

ratkaisuja. Toisaalta käyttövelvollisuuden poisto voi vaikuttaa siihen, että jatkossa eri viranomaiset käyttävät eri teknologioita, mikä voi vaikeuttaa tietojen sujuvaa siirtymistä. Odotettiin selkeitä linjauksia tehokkaaseen ja turvalliseen tietojenvaihtoon viranomaisten välillä.

Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy halusi varmistettavan, että käyttövelvoitteen poistuksessa palveluväylä on edelleen mahdollista ottaa käyttöön ilman kilpailuttamista.

Porvoon kaupunki totesi, että palveluväylän vaihtoehtona tarjottava arkkitehtuuriltaan kevyempi, modernimpi ja nopeammin toteutettava rajapinta helpottaisi myös kuntien arkkitehtuuria ja keventäisi ostopalveluna hankittujen palveluiden palveluväylän kustannuksia.

Suomen ortodoksinen kirkko totesi, että palveluväylän käyttöpakon poistamisen yhteydessä toteutettava valinnan mahdollisuuden lisääminen kustannusten hillitsemiseksi on hyvä asia, sillä kirkon mahdollisuudet käyttää taloudellisia resurssejaan tukitoimintoihin ja niiden kehittämiseen ovat rajalliset. On hyvä, että kustannuksia voidaan hillitä jo meneillään olevissa hankkeissa, kuten edesmenneen omaisen asioiden vaivattoman hoidon edistämiseksi asetetussa hankkeessa, jossa myös Suomen ortodoksisen kirkon keskusrekisteri on mukana.

3.3 Tukipalvelujen maksut

Oikeuskanslerinvirasto kehotti kiinnittämään huomiota eräiden tukipalvelujen maksullisuuden vaikutukseen sähköisen tunnistautumisen ja muiden tukipalvelujen saavutettavuuteen ja perustuslain 6 §:n yhdenvertaisuuden, 21 §:n oikeusturvan ja hyvän hallinnon takeiden turvaamisen velvoitteeseen sekä hallintolain 2 luvussa säädettyjen hyvän hallinnon perusteiden takaamiseen. Oikeuskanslerinvirasto kehotti lisäksi kiinnittämään hallituksen esityksessä huomiota mahdollisten tietosuojavaikutusten arviointiin.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies toi esiin, että esitysluonnoksessa ei ole arvioitu, mitä konkreettisia vaikutuksia tällä olisi henkilöille, jotka saavat nyt asiansa hoidetuksi asiointivaltuuspalvelua käyttämällä. Oletettavaa on, että heistä suuri osa on vanhuksia, vammaisia henkilöitä tai muutoin niin sanotussa haavoittuvassa asemassa olevia, jotka eivät muutoin saa tai joilla voi olla erityisiä vaikeuksia saada asiansa ilman kyseistä palvelua hoidetuksi. Esitystä on jatkovalmistelussa aiheellista arvioida myös siltä näkökulmasta, mikä vaikutus ehdotetulla muutoksella olisi tietosuojan kannalta.

Oikeusministeriö kiinnitti huomiota esitysluonnoksen säätämisperusteluihin. Tukipalvelulain 25 §:n asetuksenantovaltuus on merkityksellinen perustuslain 80 §:n kannalta. Asetuksenantovaltuuksiin on perustuslakivaliokunnan käytännössä kohdistettu vaatimuksia sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta (ks. esim. PeVL 45/2016 vp, s. 4). Asetuksenantovaltuussäännös ei vaikuttaisi

ongelmalliselta, mutta sitä tulisi käsitellä esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperusteluissa.

Valtiontalouden tarkastusvirasto piti perusteltuna esitettyä muutosta, jonka mukaan nykyisessä taloudellisessa tilanteessa on perusteltua periä erityisesti muilta kuin viranomaiskäyttäjiltä maksua luonnollisen henkilön tunnistuspalvelun sekä asiointivaltuuspalvelun käytöstä. Maksullisuuden seurauksena osa käyttäjistä voi siirtyä käyttämään muita palveluja. Tarkastusvirasto näki riskinä, että valtuuttamisesta voi tulla kansalaisten asioinnin näkökulmasta vaikeaselkoisempaa. Sähköinen puolesta-asiointi on usein tarpeellista siksi, että henkilö ei jostain syystä itse pysty käyttämään digitaalisia palveluja palvelutarpeensa täyttämiseksi. Valtuuttamiseen voi myös ylipäänsä liittyä osaamattomuutta ja epävarmuutta, joten valtuuttamiseen käytettävien ratkaisujen tulisi olla käyttäjän kannalta mahdollisimman selkeitä ja turvallisia.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto totesi, että myös viranomaiset voivat viranomaistoiminnan lisäksi harjoittaa taloudellista toimintaa eikä sitä sulje pois myöskään julkisen hallintotehtävän hoitaminen. Kilpailuneutraliteetti- ja valtioneutraliteettiä voi syntyä, jos julkisyhteisöillä olisi mahdollisuus tarjota/hyödyntää julkisin varoin tuettuja tukipalveluja taloudellisessa toiminnassa samoilla markkinoilla yksityisten yritysten kanssa. On huomattava, että ei-taloudellisen toiminnan (kuten viranomaistoiminnan) resurssien hyödyntäminen alihintaan yksityisen elinkeinotoiminnan kanssa samoilla markkinoilla harjoitetussa taloudellisessa toiminnassa voi olla kilpailuneutraliteettisäännösten vastaista. Esitykseen tulisi Kilpailu- ja kuluttajaviraston mukaan lisätä maininta, ettei tukipalvelulaissa ole tarkoitus poiketa siitä, mitä kilpailulaissa (948/2011) edellytetään julkisyhteisöjen ja niiden määräysvallassa olevien yksiköiden harjoittaessa taloudellista toimintaa samoilla markkinoilla yksityisen elinkeinotoiminnan kanssa. Näin voidaan varmistaa, ettei Digi- ja väestötietovirasto voisi kilpailulaista poiketen tarjota tukipalveluita maksutta harjoittaessaan taloudellista toimintaa kilpailutilanteessa markkinoilla, tai tarjotessaan tukipalveluja maksuista vapautetuille julkisyhteisöille niiden kilpailulliseen toimintaan. Lisäksi Kilpailu- ja kuluttajavirasto piti jatkovalmistelussa tärkeänä huolellista vaikutusten arviointia, jossa otetaan huomioon myös esityksen mahdolliset vaikutukset markkinoiden kilpailuneutraliteettiin ja voimassa oleva kilpailuneutraliteettisääntely.

Kansaneläkelaitoksen mukaan maksullisuuden johdosta saattaa tulla käyttöön rinnakkaisia tunnistautumisen ja puolesta asioinnin menetelmiä. Tämä vaikeuttaisi tai estäisi kokonaan käyttäjien siirtymisen kertatunnistautumisella palveluiden välillä. Tätä ei ole huomioitu esityksen vaikutusarvioinnissa. Lisäksi erilaiset ratkaisut vaikeuttavat tavallisen käyttäjän arkea, jos pitää osata yhä enemmän erilaisia menetelmiä.

KEHA-keskus toi rajat ylittävän asioinnin näkökulman esille lausunnossaan. KEHA-keskuksen mielestä hallituksen esityksestä ei käy ilmi, millaisia vaikutuksia tunnistautumisen ja valtuuspalvelun mahdollisella maksullisuudella olisi rajat ylittävään asiointiin ja eIDAS-tunnistautumiseen. Suomessa eIDAS-tunnistautuminen on mahdollista vain Suomi.fi-tunnistautumisen kautta. Rajat ylittävän tunnistautumisen velvoite tulee esimerkiksi Single Digital Gateway -asetuksesta. Asetus pyrkii tarjoamaan kansalaisille ja yrityksille helpon pääsyn korkealaatuiseen tietoon, tehokkaisiin menettelyihin sekä neuvonta- ja ongelmanratkaisupalveluihin EU:n sisämarkkinoilla. Single Digital Gateway -asetuksen lisäksi toimijoita veloitavat esimerkiksi direktiivit 2005/36/EY ja 2006/123/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivit 2014/24/EU (8) ja 2014/25/EU Single Digital Gateway -asetuksessa säädettyjen menettelyjen osalta.

KEHA-keskuksen mukaan huomioitavaa on myös, että Single Digital Gatewayn soveltamisalaa laajennetaan koko ajan. Tällä hetkellä Single Digital Gateway -asetuksen piirissä on esimerkiksi eläkevakuutusyhtiöiden ja muiden ammattipätevyyksistä vastaavien yritysten laissa määritellyjä julkisia tehtäviä. Hallituksen esityksestä ei kuitenkaan käy ilmi, miten esitys jatkossa vaikuttaa EU-lainsäädännön alaisiin palveluihin, erityisesti rajat ylittävän asioinnin osalta. KEHA-keskus näkee myös jatkossa tärkeänä, että toimijoille, joille on määritetty julkinen tehtävä niin kansallisessa kuin EU-lainsäädännössä, tarjotaan lakisääteisten velvollisuuksien täyttämiseen ilmaiset tunnistamis- ja asiointivaltuusratkaisupalvelut.

Poliisihallitus katsoi, että maksullisuudella ei nähdä edistettävän esimerkiksi sähköisen puolesta-asioinnin ratkaisun laajentumista myös yksityisen sektorin toimijoiden digitaalisiin palveluihin. Maksullisuuden toteutusta eli hinnoittelumallia ei myöskään ole kuvattu tarkemmalla tasolla esityksessä, samoin tarkemmaksi säädettäväksi jää se, mitä tahoja maksullisuus lopulta koskee. Niin ikään esityksessä ei ole arvioitu sitä, mitä laskutuskyvykkyyden rakentaminen ja laskutuksen toteuttaminen hallinnollisesti maksaa. Vaikka teknisen kyvykkyyden rakentaminen on pääasiallisesti kertaluonteinen kustannus, laskutuksen hallinnointi on jatkuvaa kustannusta. Mikäli osa Suomi.fi-tunnistusta hyödyntävistä käyttäjäorganisaatioista luopuu palvelun käytöstä, on mahdollista, että yksittäisen tunnistautumisen kustannus Suomi.fi-tunnistuksessa tulee käytön määrän vähentyessä nousemaan.

Suomen metsäkeskus, Keva ja Suomen riistakeskus painottivat omissa lausunnoissaan, että heidät tulisi vapauttaa tukipalvelumaksuista. Metsäkeskuksen toiminta on Suomen metsäkeskuksesta annetun lain 2 §:ssä rajattu niin, että Metsäkeskus ei saa harjoittaa liiketoimintaa, ellei laissa nimenomaisesti toisin säädetä. Suomen riistakeskus puolestaan on riistahallintolain mukaan itsenäinen julkisoikeudellinen laitos, jonka toimintaa rahoitetaan valtionavustuksella siltä osin kuin niistä ei peritä maksuja tai toimintaan ei saada muuta rahoitusta (Laki riistanhoitomaksusta ja pyyntilupamaksusta sekä Riistahallintolaki). Julkisuuslain 4 § 1

momentissa tarkoitettuihin viranomaisiin kuuluvat mm. itsenäiset julkisoikeudelliset laitokset, joihin nämä toimijat ja myös Keva kuuluvat. Myös maa- ja metsätalousministeriö toi esille Suomen metsäkeskuksen aseman ja että Suomen metsäkeskus ja muut vastaavan tyyppiset hallinnonalan toimijat tulisi olla mainittuna valtiovarainministeriön asetuksessa, jossa säädetään maksuttomiin palveluihin oikeutetuista tahoista.

Maksujen perimättä jättämistä viranomaisilta kannattivat laajasti ne viranomaiset, joilta maksuja ei esityksen mukaan perittäisi (esim. Fimea, Sisä-Suomen poliisilaitos, PRH, Helsingin hallinto-oikeus, Vakuutusosasto, Rahoitusvakuusvirasto, työ- ja elinkeinoministeriö, Maanmittauslaitos, Oikeusrekisterikeskus, Tulli).

Oikeusrekisterikeskus totesi, että ulkomaan kansalaisen tunnistuspalvelun osalta voisi tarkistella maksujen perimistä viranomaisilta niin, että eIDAS-asetuksen mukaisen tunnistautumisen ja muiden tulevien velvoitteiden osalta palvelu olisi viranomaisille maksutonta.

Maanmittauslaitoksen mukaan säännöksessä olisi tuotava nimenomaisesti esiin, että "[m]aksu 3 §:n 1 momentin 4 ja 6 kohdassa tarkoitettu palvelu jätetään perimättä muilta viranomaisilta". Eikä niin, että voidaan jättää perimättä.

Työllisyysrahaston mukaan tunnistautumis- ja valtuutuspalvelun maksullisuus voi aiheuttaa sille mahdollisesti merkittäviä lisäkustannuksia lakisääteisten toimeenpanojen hoitamiseen. Työllisyysrahasto toivoi, että mikäli maksullisuuteen päädytään, säilyvät maksut kohtuullisina ja suomi.fi tunnistautuminen sekä valtuutuspalvelu siten kilpailukykyisinä vaihtoehtoina myös tulevaisuudessa.

Eläketurvakeskuksen mielestä Suomi.fi-tunnistus ja Suomi.fi-valtuudet tulisi säilyttää jatkossakin maksuttomana palveluna ainakin lakisääteisten tehtävien hoitamisen osalta. Työeläkealan mahdollinen osuus maksullisuuden piiriin siirtyvistä tapahtumista olisi lähes puolet ja kustannusvaikutus työeläkealalle olisi varsin merkittävä. Eläketurvakeskuksen osuus työeläkealan Suomi.fi-tunnistuksen käytövolyyymista on n. 800 000 kpl/v ja valtuuksien n. 30 000 kpl/v. Annettujen kustannusarvioiden perusteella Eläketurvakeskus arvioi, että maksullisuudesta aiheutuisi merkittäviä kustannuksia Eläketurvakeskukselle. Eläketurvakeskus toivoo voimaantulolle myös riittävää siirtymäaikaa sekä tietoa hinnoittelumallista ja yksikkökustannuksista riittävän ajoissa, jotta asia voidaan ottaa budjetoinnissa huomioon.

Työeläkevakuuttajat TELA ry sekä Finanssiala ry painottivat, että Digi- ja väestötietoviraston palvelujen maksullisuus ja työeläkevakuuttajien siirtyminen mahdollisesti vaihtoehtoihin ratkaisuihin saattaisi tosiasiasa vesittää esityksen arvioituja vaikutuksia julkiseen talouteen. Mainittujen mukaan tunnistuspalvelut tulisi

säilyttää edelleenkin maksuttomina lakisääteisiä vakuutuksia tarjoaville yhtiöille sekä Eläketurvakeskukselle.

Työttömyyskassojen Yhteisjärjestö ry:n mukaan tunnistuspalvelun käytön määrään vaikuttaa työttömyyskassan jäsenmäärä, mutta myös työttömyysaste. Työtön jäsen kirjautuu sähköiseen asiointipalveluun keskimäärin 4–5 kertaa kuukaudessa. Kun työttömyyskassat saavat sähköiseen asiointipalveluunsa käyttöön uusia työllisyyttä tukevia palveluita, voidaan kirjautumismäärien odottaa kasvavan edelleen. Arvioiden mukaan tunnistuspalvelun maksullisuudesta voi aiheutua työttömyyskassoille huomattavia lisäkustannuksia. Yhteisjärjestö toivoi, että palvelun maksuttomuutta voitaisiin vielä harkita työttömyyskassojen osalta niiden harjoittaman lakisääteisen tehtävän vuoksi. YTK Työttömyyskassa totesi lisäksi, että mikäli suomi.fi kirjautuminen tulisi työttömyyskassoille maksulliseksi, se olisi merkittävä lisä työttömyyskassojen hallintokuluihin. Työttömyyskassan toimintaa säätelee vahvasti julkinen valta ja työttömyyskassan toiminta on rinnastettavissa viranomaistoimintaan, joten tunnistautumispalvelun tulee olla jatkossakin työttömyyskassoille maksutonta.

Maatalousyrittäjien eläkelaitos totesi, että sen toimintaa rahoitetaan merkittävässä määrin valtion toimesta (yhteensä yli 80 %) ja tämän vuoksi Mela katsoo, että sen kuuluisi olla taho, jolta ei peritä maksua tunnistuspalvelun ja asiointipalvelun käytöstä.

Muutamien kuntien, kaupunkien ja Suomen kuntaliitto ry:n lausunnoissa todetaan, että ehdotuksessa jää hieman epäselväksi, kuuluvatko kunnat maksuttomuuden piiriin ja lakiin tulisi yksilöidä selkeästi, että kuntien käyttö on maksutonta. Mikäli kuntia laskutetaan tunnistus- ja valtuutuspalveluiden käytöstä, tämä johtaa todennäköisesti siihen, että kunnat siirtyvät kaupallisten palveluntarjoajien mahdollisesti edullisimpien ratkaisujen käyttäjiksi.

Helsingin ja Tampereen kaupunkien sekä Suomen kuntaliitto ry:n lausunnoissa vedottiin siihen, että kuntien kokonaan omistamat osakeyhtiöt sekä liikelaitokset tulisi rajata maksullisuuden ulkopuolelle. Kaupungit ja kunnat ovat saattaneet, ja Helsingin tapauksessa näin on käynyt, integroida omia lakisääteisiä prosessejaan liikelaitosten prosesseihin. Maksullisuus johtaisi Helsingin kaupungilla siihen, että Helsingin kaupungin tulisi luoda erillinen erittelyprosessi, jossa saadaan erotettua maksulliset ja maksuttomat tapahtumat toisistaan. Tämän kustannukset olisivat suuret ja hyöty vähäinen. Sen lisäksi Helsingin kaupunki tarvitsisi vähintään 3-vuoden siirtymäajan maksuille.

Turun kaupunki totesi, että yhteisten tunnistuspalveluiden kustannus samassa verkostossa toimiville toimijoille kuten erilaisille hyvinvointiin sekä maahanmuuttopalveluihin liittyville järjestöille ja palvelujen sopimustuottajille tulisi olla kohtuullinen tai mielellään ilmainen, jotta alueella tapahtuvassa tiedonvaihdoissa voitaisiin

varmistua tiedon oikeellisuudesta. Onko arvioitu tämän muutoksen säästöjen ja sen seurauksena syntyvien lisäkustannusten välistä suhdetta. Pitäisi pyrkiä välttämään tilannetta, jossa yksittäinen organisaatio hankkii nämä tukipalvelut muualta. Onko arvioitu, miten tämä muutos vaikuttaa mm. eurooppalaisen digitaalisen identiteettilompakon käyttöönottoon Suomessa.

Eräiden lausujien (mm. Eläketurvakeskus, Rahoitusvakausvirasto ja Porvoon kaupunki ja Finanssiala ja Suomen Kuntaliitto ry ja Hyvil Oy) näkemyksen mukaan maksujen periminen tukipalveluista saattaa hallituksen esityksessä todetun mukaisesti johtaa siihen, että välillisen julkishallinnon toimijat siirtyvät käyttämään vaihtoehtoisia palveluja tai esim. luopuvat puolesta-asiointiin liittyvistä sähköisistä palveluista kokonaan. Vaihtoehtojen ratkaisujen käyttäminen tulisi aiheuttamaan sekavuutta etenkin palveluiden loppukäyttäjissä eli kansalaisissa, ja saat-taisi myös vähentää kansalaisten luottamusta sähköiseen asiointiin.

Etelä-Savon ja Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueet toivat esiin, että hyvinvointialueille voi syntyä lisäkustannuksia maksullisista palveluista, mikä kuormittaa jo ennestään haastavaa taloustilannetta. Maksujen vaikutuksia on arvioitava huolellisesti. Hyvinvointialueiden asema maksullisten palveluiden käyttäjinä tulee selkeyttää ja maksujen kohdistumista hyvinvointialueille tulee harkita.

Business Finland piti tärkeänä, että julkisen vallan käyttöä tukevien palveluiden tunnistautuminen pidettäisiin maksuttomana. Esimerkiksi Business Finland Oy:n tarjoama yrityksen profilointi- ja analyysipalvelu tukee suoraan Team Finland palveluita (esim. TK-rahoitus, vienninedistäminen) ja sen tunnistautuminen tulisi pitää maksuttomana.

Fimlab katsoi, että maksuvelvollisuudesta tulisi vapauttaa lakisääteisiä terveydenhuollon laboratoriopalveluita sopimuksen nojalla tuottavat toimijat, joiden toimintaa hyvinvointialueet rahoittavat. Mikäli näitä toimijoita ei vapauteta maksuvelvollisuudesta, yksityisen tunnistuspalvelun käytöstä aiheutuvat lisäkustannukset tulevat suoraan hyvinvointialueiden maksettaviksi kohonneina palvelumaksuina. Suomi.fi-tunnistus mahdollistaa sujuvan asioinnin ja kertakirjautumisen eri asiointipalveluiden välillä. Yksityisen tunnistuspalvelun käyttöön siirtyminen heikentäisi näiden tavoitteiden saavuttamista ja hankaloittaisi asiakkaan sähköistä asiointia. Suomi.fi-valtuuksille puolestaan ei ole tällä hetkellä korvaavaa kaupallista vaihtoehtoa olemassa.

Suomen Apteekkariliitto ry totesi, että apteekkeista tehtiin vuonna 2024 lähes 350 000 henkilön puolesta asiointia. Apteekit toteuttavat julkista palvelutehtävää, vaikka ovat yksityisiä yrityksiä. Apteekkeille ei ole olemassa korvaavaa toimijaa, ja siksi apteekit tulisi rinnastaa julkisiin tehtävää hoitaviin toimijoihin ja siten mahdollistaa suomi.fi -tunnistuspalvelun maksuton käyttö myös tulevaisuudessa. Puolesta asiointia käyttävät erityisen paljon iäkkäät, monisairaat, muistisairaat,

vammaiset, edunvalvonnan alaiset henkilöt, sosiaalisesti rajoittuneet sekä näiden kaikkien ryhmien omaiset. Kaavailtu muutos voisi hankaloittaa kaikkein heikoimassa asemassa olevien apteekkiasiointia kohtuuttomasti. Suomen Apteekkari-liitto ry kiinnittää myös huomiota siihen, että osa apteekeista toimii jo kannattavuuden rajamailla. Apteekki ei määritä lääkkeiden hintoja, eikä se voi siirtää kasvaneita kustannuksia lääkkeiden hintoihin. Lisäksi Petteri Orpon hallitusohjelmassa on sitouduttu vähentämään yritysten hallinnollista taakkaa ja tämä esitys olisi nyt apteekkareiden osalta täysin päinvastainen toimi. Esitetty muutos vaikuttaa merkittävästi myös apteekkien verkkoapteekkitoimintaan ja verkkoapteekkien halukkuuteen hyödyntää Suomi.fi-tunnistuspalvelua. Petteri Orpon hallitusohjelmassa on haluttu tukea myös verkkoapteekkitoiminnan kehittymistä. Tämä hallituksen esitys ei tue verkkoapteekkien toiminnan kehittymistä, vaan heikentää niiden toimintaedellytyksiä.

Suomen evankelis-luterilaisen kirkon kirkkohallitus totesi, että suurin osa evankelis-luterilaisen kirkon tukipalvelujen käytöstä muodostuu väestökirjanpitoon liittyvistä tehtävistä. Tähän tehtävään on lailla osoitettu valtion rahoitusta, joka ei vuodelle 2025 toteutettujen leikkauksien jälkeen kata lähimainkaan lain valtion rahoituksesta evankelis-luterilaiselle kirkolle eräisiin yhteiskunnallisiin tehtäviin perustelujen mukaista 80 % osuutta. Tämän lisäksi yhteiskunnan toiminnan kannalta keskeisen tehtävän toteuttamiselle määrättäisiin tällä lainmuutoksella lisäkustannuksia. Lisäksi kirkkohallitus pitää esityksessä huonona sitä, että samasta tehtävästä kansalaiselle määräytyy eri tasoinen kustannus sen mukaan, kenen hallussa olevasta väestötiedosta tietoja tilataan. Näin esitetty lainsäädäntö asettaa tukipalvelujen osalta asiakkaan eriarvoiseen asemaan riippuen siitä, miltä viranomaiselta hän palvelunsa joutuu tilaamaan. Esityksen tavoitteena on tehdä tukipalvelut maksulliseksi nopealla aikataululla, jo vuoden 2025 aikana. Lisäkustannus tälle vuodelle on taloussuunnittelun kannalta ennakoimaton kuluerä ja siten aikataulu on monille toimijoille liian kireä. Kirkkohallitus esittää, että yhteiskunnan toiminnan kannalta keskeisiä väestötietorekistereitä hallussaan pitävät ja niistä tietoa luovuttavat viranomaistoimijat, Suomen evankelis-luterilainen kirkko, Suomen ortodoksinen kirkko ja Kansallisarkisto luetaan myös jatkossa tukipalveluita korvauksetta käyttäviksi viranomaisiksi.

4. Lausuntopalautteen vaikutus

Kaikki saatu lausuntopalaute on valtiovarainministeriössä eritelty ja koottu jatkovalmistelua varten. Tässä lausuntoyhteenvedossa ei käsitellä lausuntojen aiheuttamia muutoksia ehdotukseen hallituksen esitykseksi. Lausuntojen aiheuttamat muutokset kirjataan keskeisiltä osin hallituksen esitykseen.